

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

Честито Рождество Христово!

† Ловчански митрополит ГРИГОРИЙ

Великата тайна на благочестието

Велика е тайната на благочестието: Бог се яви в плът
(1 Тим. 3:16)

† Тайната за раждането на нашия Спасител Исус Христос е велика. Тя е тайна на благочестието и вярата.

Наистина велика е тайната на благочестието: Бог се яви в плът! Бог възприел наше човешко естество! Единородният Син Божи, роден преди вековете, във време станал човек! Велика и неосижима тайна на вярата и благочестието!

Пред величното на тая тайна ние можем да благодарим, защото „Младенец им се роди, Син им се даде“ (Ис. 9:16). Затова и св. Църква в тоя ден в тържествени химни и възлюбени песни възпоменава тая тайна и ни приканва в благоговейно размишля да съзерцаваме величното на великата тайна на благочестието — раждането на Сина Божий на земята.

Тая тайна е била предопределена от Божията премисъл преди векове, но била скрита за човешите и ангелите. Тя е тайна „скривена“ (1 Кор. 2:7). И тая „тайна скривена“ се открива на човешите във време във Витлеевската пещера. Тайната за раждането на Сина Божий в плът и във време св. ап. Павел нарича „тайна велика тайна на благочестието“, „Велика е тайната на благочестието: Бог се яви в плът“ (1 Тим. 3:7).

Таква тайна на нашата вяра е тайната за раждането на Сина Божий която днес св. Църква тържествено с химни и песни възпоменава. Тая тайна е велика по своето неизмеримо значение, по своите благотворни действия и по своята непреходност. Началото на тая тайна е Пресветата Троица, преди началото на вековете и преди тяхното създаване. Да, велика е тая тайна: вечното и неизмеримо Същество, второто лице на Пресветата Троица, Единородният Син Божий, се съединява с ограниченото човешко естество. Човешкият ум не може да проникне и да проумее начина, по който е станало това съединение. Тая тайна е велика, защото действията ѝ се простират върху цялото човешество, върху цели свят и върху цялата вселена. Тя е велика, защото се предшества и последва от чудеса. И тая велика тайна, неосижима за човешкия ум, се приема само с вяра, затова и апостолът ѝ нарича „тайна на благочестието“.

Коя е тая тайна? „Бог се яви в плът“ Истинският Бог, Синът Божи, който имал невидимо естество, приел човешки образ, човешко естество, родил се в бедната Витлеевска пещера и станал видим за всички.

Бог е безкрайно велик. Той е безпедлен, вечен, всемогъщ, немалък: „Небето и небето на небесата не Те побират“ (3

Цар. 3:27). Но Този безкраен велик Бог, по Своята преголваща благодат и премолюващ любов към човека, запалвайки Своето небесно величие, Своята вечна и безпедлена слава, слеза от небесата на земята: приега на Себе си смирено човешко естество. Каква висота на Божествена любов! Какво неосижимо величие на благодат и милосърдие се разкрива в това смирение на Бога до образа на „Човек! Безкрайно е разстоянието между небесната божествена слава, която нама граница и земното смирение и унижение до възприемане на човешко естество с всички му немощи, осени греха.

Ако нашият ум се объема от благодарение, когато съзерцава безпеданото Божие величие, отразено в неизмеримото величие на Неговото творение, то какво повече трябва да се смирим и да благодарим, когато се очите на вярата съзерцаваме как това безкрайно Божие величие се вмества в тесните граници на човешкото естество, без да загуби Своята безпедност, как безкрайният и вечен Бог става ограничен човек, без да престава да бъде в същото време безкраен Бог. Тая тайна е велика! Бог се яви в плът! Това ни свидетелства и евангелистът: „И Словото стана плът, и живя между нас“ (Иоан. 1:14). Живя с човешите по човешки, като прие в Своето лице нашето пълно естество, за да възприе нашето същество.

Велика, неосижима тайна на благочестието е възмеловането на Сина Божий за спасението на света! Кой човешки ум може да предпечертае такъв плащ по който безкрайният и всевъзпришен Бог трябва да възприеме немощно човешко естество за спасението на падналите човек. Падналият и погиващ в своите грехове човек не е могъл да предпечерта и да се издига, че Бог Отец дотам ще простре своята премолюваща любов към него, че ще изпрати в света Своя Единороден Син за да го спаси; че Син Божий толкова ще възлюби унижения от греха човек, та до го спаси, Сам ще се облече в човешко естество. Велика и неосижима тайна на вярата е явлението на Бога в плът!

Колкото по-висока и по-неосижима е тая тайна сама по себе си, толкова Бог по-ниско, по-открито и по-тържествено я засвидетелствувал, та всички да могат да повярват в нея и чрез вярата в Божиевския Исуса да получат спасение и да наследят вечен живот.

Заставайки мислено в тоя тържествен ден на същото възпоменание пред Витлеевските ясли, където Неместимният е бил поместен, нека в умление да припадем пред величното и неосижимото смирение на Божията любов и с очите на вярата да съзерцаваме великата тайна на благочестието — явлението на Бога в плът, преславното Рождество Христово — изричането от изгрялата Витлеевска звезда, да се проветим с истинско богопоклонение.

Пещерата във Витлеем

Много исторически свидетелства потвърждават, че Христос Спасителът се е родил в една пещера, която се е намирала в източната част на древния Витлеем, който и сега се намира на разстояние 8 километра от Иерусалим.

Св. Юстин философ, който се родил в 120-игоду след Христа в Неаполон, източно от древния град Сицилия, споменава в своята „Апология“ за раждането на Исуса Христа в една пещера. Той прави това, за да защити християнското учение срещу възраженията на ересуочелите от култа на мистерията на египетската богиня Митра, които учил подобно нещо. „Когато детето се родило във Витлеем, пише св. Юстин, понеже нямало място къде да отседне, Йосиф спрял в една пещера, наблизо до селото. Когато те се намирала там, Мария родила Христа и Го сложила в ясла“ (Диалог 78).

Зиментиният богослов на древната църква Ориген, живял през 185–254 г., посетил няколко пъти Палестина и обиколил местата, където живял Господ Исус Христос и увеличилите Му, нищо не споменава в творенията си за благочестието чувствата, които са били възбудени у него при посещението на светите места. Причината за това вероятно е тази, че той първоначално като изследовател, като критически създател и имал главна цел да възучи местните традиции. Относно Витлеем

той пише вратко и прецизно: „Във Витлеем показват пещерата-където Той (Спасителът) се е родил и в пещерата ясли, където Той е бил явлен с пелените“ (Срещу Селзав 1, 51).

Блажен Иероним пристигнал във Витлеем през 385 година и посетил великолелната базилика, изградена от император Константин Велики върху пещерата, в която се е родил Христос. В продължение на 34 години блажен Иероним живял в една малка килия край южния корпус на тази базилика. Той разполагал с достатъчно време и имал възможност да проучи подробно местните на светите места. В писмото си до своя приятел Паулин от гр. Нола той потвърждава древното предание, че римският император Адриан, след като потушил въстанието на Бар Кокба през 135 г., изградил езически храмове по всички места, които са били почитани от християните. Той пише дословно следното: „От времето на Адриан чак до царуването на Константин, в продължение на около 180 години, на мястото на Възкресението се намирала статуята на Юпитер, а на Голготското възвишение мраморната статуя на Венера, които са били вдигнати там от езичниците. Витлеем пък се е намирал под сивката на горичката на Алониса, я в пещерата, където едно време Христос ясличич като малденец, са опдавали любовника на Венера“.

Съгласно достоверното предание, император Константин

Велики през 326 год. започнал изграждането на храма на Рождество Христово. Епископ биограф на императора повествува, че той наредил храмът да бъде великолепен, отговарящ на императорски начин на украса. Главният кораб имал 33 метра дължина и 10 метра широчина. От страните му имало по още два тасина кораба. Таванът е бил подкренен от 40 колони, а подът е бил украсен със скъпа мозайка. В края на главния кораб имало осмоъгълна централна града — 18 метра в диаметър. Тя се въздигавала подобно на бадахири над пещерата, която се изморявала в дълбочината ѝ. През време на буята на самаритяните тази разпосна града на Константин е била тежко повредена. През 530 година император Юстиниан реставрирал основно този храм. Той е единствен в Палестина, който през последните столетия надържал разрушенията.

Когато през 614 год. персите нападнали Палестина, разрушили всички християнски църкви. Попадена е била само тази на Рождество Христово. Завоевателите не разрушили храма вероятно поради това, че върху лицевата му фасада имало моначно изображение на въздъхите от Изтока и един от тях е бил в облекло на виден персианец.

В тази нова базилика на Рождество Христово изградена от император Юстиниан, Рождественската пещера се намира скрита под земята в края на главния кораб зад абсидата на главния олтар. Пещерата е издълбана в твърде мек варовик (гипс). Първоначално тя имала вход от повърхността на земята, но при изграждането на базиликата и превърнала в изграден и направил тавана със зидан свод. Стените и пода

облицовани с мрамор. След тази реконструкция пещерата дълга правоъгълни размери: 12,5 метра дължина, 4 м широчина и 3 м височина. Към пещерата надолу има две стълби, разположени от двете страни над абсидата. В източния край на пещерата, помежуду двете стълби, в скалата е издълбана ниша, където се намира олтар. Тук постоянно горят 32 сребърни кандила. Под олтара, върху бил мраморен под се намира сребърна звезда с надпис на латински. В превод на български той гласи: „Тук се е родил Исус Христос от Дева Мария“.

Срецу Рождественската пещера се намира малко, с три стъпала място с един олтар, издълбан в скалата и облицован с мрамор. Тук са били мислите за храна на добрите. Там върху скалата бил свято Богомладенцът от Присвета Богородица.

От това подземие има входове към други пещери с олтари, посветени на редица исторически събития и светци: на малденците, на библти от Ирода, на праведния Йосиф обручник и други.

Край южната стена на базиликата е запазена килната на Блаженния Иероним, а която той живеел. А в базиликата се намира гробът му.

Благо до стените на базиликата са изградени и понастоящем съществуват манастири: гръцкият, арменският и римокатолическият от ордена на францисканците.

Г. КРОЛЛ

Превод от немски:
архим. Каймент РИДЕЦ

Поклонението на мъдреците

И тази година на празника Рождество Христово ще чум чудни свангедски разказ за поклонението на мъдреците от Изток. Мислено ще се пренесем в тяхната далечна страна и ще си представим тези белокамени старци, наредени над дебел

Ето, мъдреци от изток дойдоха в Иерусалим и казваха: де е родилецът си Цар Нудека? Защото видяхме звездата Му на изток и дойдохме да Му се поклоним (Мат. 2:1—2).

ли книги, задълбочено да четат и тихо да разговарят помежду си. Мъдростта на вехветите беше сложила своя отпечатък във високите им чела. По пътя на човешката мъдрост те бяха дошли до вратата в съществуването в Единия Бог, вселбата Промислителя на света и човека. В живота на тогавашните народи победно властуваше злоото във всичките му форми. Това беше времето, когато гордият Рим с меч и огън бе покори

рил около сто чужди държави. Неговият символ бе образът на кръвожадна възлечна, макар че хората не са възлечи. Тримата мъдрци познаваха имената и на други насилилни и грабителци: Кеерс, Александър Македонски, Рамзес от Египет и други. Те познаваха основно и мъдростта на дребна Елада която, скрита зад своята мина демократична фасада, не се досещала да промълви своите най-достойни синове: отрови Философа Сократ, изгонил мъдрци Анаксагор и ослепил великия художник Фидий...

Ето защо народите тънеха в отчаяние, духовен мрак и смъртна сянка и нетърпеливо очакваха спасение само от небото. Това „ясниие изгнано“ използваше сърцата и на тримата мъдрци, които ло озарените своите знания, че сам „Бог, или, се е в път“ (1 Тим. 3: 16), ще може да спаси грешното човечество. Не бяха чужди те и на надеждите на богоизбрани Израил, че Спасителят ще се роди на земята от Девница (Ис. 7: 14), че приближава времето да изгрее „Звездата от Янова“ и че ще се ядвиге велики „Жезла от Израил“ (Ис. 24:17).

И ето, в една тъмна и непрогледна нощ те ядвяха чудно явление: ця небесен свод, обрисан с милиарди светлици, се изгряла голяма звезда, която изсичваше обилно сияние със злати там възледа на Запад върху грешната земя!...

— Да идем и да се поклоним на родилци се Цар и Бог! — радостно казваха тримата старци и незабавно се отправиха на дълъг път. Възселили на бързоноги камилки, покрити със златотканки покривала, обидени с дълги блестящи ресници, неуморно преминаваха те през планини и долини, през реки и стръмени друмци, през непознати царства и страни. Денем и нощем те се ориентираха по лъчите на Голямата звезда. Хората в почуда гледаха от страни тези високопоставени пътници. И никой не знаеше откъде идват те, кои е тяхната родина: дали в далечна Индия, древна Персия или египетски Вавилон. Това остана скрито от човешките и до днес. Едно се само знае положително: те идват от името на целия енискии звездомолонически Изток, за да се поклонят на най-сиящата Звезда в човешката история — на Богомладенеца Христа!

За родлото се Божествено Отроче те носеха в своите съкровищници съкровени дарове: злато, ливан и смирна. И това не беше случайно: тези дарове символизират Трединния Бог, в името на който Младенецът ядв между човешките на земята, възвеставайки им: „Сава във висините Богу, за земята мир, между човешките добра воля!“ (Лука 2:14). И още: тритоето служение на Христа Исуса — царско, свещенческо и правореческо. За да го е белег на царска власт и величие. Д ля в я и т е с възнесение смелъ: вронатиче тамни, който се получава от ливаново дърво и който по Божия повел, се употребява в скитания и в храма (Исх. 30:34). Това е пък белег на Божественото достойнство на Богомладенеца като Бог-Провосвещеник. С м я р и а т а се получава от специално дърво, от варяната кора на което изтича силно ароматен сок, предназначава за помазване телата на умрелите. Със смирна Никодим помаза мъртвото тяло Исусово (Иова, 19: 39). Смесва с драгоценен елей, тя служеца за помазване на царете и провосвещениците (1 Цар. 10:1). Това пък символизира, че родилецът се Младенец е предказанието от пророците

Месия — Помазаният Христос. И още: страдащата на Богомисла като Изкупител-Страдалец и качеството Му на Помазаник — Пророк.

На земята не биха могли да се намерят други веществени описи, които тъй сполучливо и верно да символизират Христовата мисия сред човешкия род, в е ч и с т т а на Неговото дело на земята и всички духовни и морални ценности, които Той донесе от небето на човешците. Когато след хиляди години златото си остава злато и не губи своята стойност, ливанът горя, а драгоценната течност на смъртната благоухае, така и Исусе Христос в тролното си служение като Цар, Първоосвещеник и Пророк, в е ч е ч и л е същият въера, днес и воевек! (Евр. 13:8).

Така мъдрещите по Божие възхваление, символично израза цялото християнско вероизповедание, като се почне от централния догмат за Света Троица и се стигне до възкресението и безсмъртното. Затова св. Църква заслужено ги просява в рождественското богослужение не само като обикновени поклоници, а и като пророци, като Божии избраници. Те имаха поразително сила вяра в Рождения се Богомладенец, който се изляда и навън като жива, действена изповедническа. Затова те предприеха своето дълго и трудно пътуване, стигнали до град Иерусалим, и без да се боят от жестокия цар Ирод, замислили за Витлеем и туа в неперата се поклонили на Божественото Отроче, водисайки Му същностните си дарове. А като се върнали в своето отечество, започнали възхвалено да проповядват Христа. (Вж. VI кондак от аянтиса на св. Богородица).

С всичко това Мъдрещите от Иконоа, по Божие съизволение, гурха началото на едно велико дело, да се свидетелствуват за истините на вярата в Бога и по пътя на научното знание като висше служение на Христа Спасителя. В това отношение те оставиха следа себе си плеяда свои последователи като започнем с големия учен Гамалила, който даа мъдръ съвет на Синедриона и с това спаси цялата християнска църква от явна гибел в самия й зародник (Дейн. 5:35, 38—39); неговият велик ученик св. апостол Павел — този ненадминат учен-философ на християнството през всички векове; св. Атанасий Александрийски със знаменитите си научно-богословски трудове „За въздържанието на Бог-Слово“ и „Слово против арианите“, философски образованата на своето време свята великоученица Евлагерина, която в научни диспути за боговъплотението накарала да замислят знаменити елечиски философи; а така също и великите отци и учители на Църквата като: св. Василий Великий, св. Иоан Златоуст, св. Григорий Богослов и много още други, които, наред с евангелските мъдрещи с личен живот и научни доводи защитаваха основните истини на християнската вяра.

Нека и ние днес се присъединим към учените мъдрещи и техните следовници през вековете и се преклоним пред ясли-те на родения се Божествен Младенец. И заедно с тях и ние да Му принесем от чисто сърце своята благодарност за неказаната Му любов към нас, проявена чрез великото дело на Неговото Боговъплотение.

Специалноном В. ШУМАРЕВ

Негово Блаженство Екзарх Антим I

(По случай 85 години от смъртта му)

Историческият летопис на единадесетвековната Българска църква е запазил светъл спомен за величав епоха, героични дела и славни имена, които винаги ще живеят в паметта и сърцата на признателните поколения, ще ги възхваляват за достойно изпълнение на дълг към Църквата-народа и Родината.

Видно място сред сияйните образи на многозаслужили наши църковно-народни дейци заема присмоленият Български Екзарх Антим — всеотдаен патриот, пламен русофил, неуморен борец за църковно-национална правда и независимост, за културен възход и народностно единство, убеден радетел за славянско братство, доверие, мир и взаимопомощ сред балканските народи.

1836 г. отишъл в Атон и въскоро приел монашество в Хилендарския манастир. Попаднал в среда с живо българско национално съзнание, монах Антим тържело решил да продължи образованието си. В 1839 г. постъпил в гръцко епирски училище, Цариград, а след това — в Куручемското „Велико народно училище“ през което минали мнозина видни българии: Раковски, Г. Кръстевич, С. Добролюди, Ил. Махайловски и др. По това време и там проникнал духу на недоволство от злоупотребите на фанариотското духовенство. Поривът за духовна и политическа свобода все по-силно завладявал участите се българии. Повет на свободоловните идеи обхвалял и младият отен Антим. Те обаче все още давали предимство на твърдото убеждение, че Цариградската патриаршия е

Борис Денев. Изграждане от Валия за Цариград на Първия Български Екзарх Антим I — 8 март 1872 г.

Светското име на Екзарх Антим I е Атанас Михайлов Георгиев. Роден е в Лозенград през 1816 г. в семейството на градинарски работник — гурбечина. Отрасъл в бедност и неволя, закърмен с робската мъка, възпитан в дарав български дух и свободолобие, той конел за просвета и поне малка възможност да бъде полезен на пострадалия си народ. През

ползнен обединител на православните балкански народи, които имат еднаква народностна съдба и общи интереси, язова трябва да живее в согласие и взаимна отстъпчивост, а не в борба на религиозна и политическа основа.

След закърване на богословското училище в Халки и многогодишно учителствувание в Лозенград и Смирна, през

1852 г. ученичествувал монах осемстима отпаванината си мечта да отиде в Русия и там да получи висше образование. Като ученик в Олската семинария и студент в Московската духовна академия той изпитал не само силното влияние на българската колония, която живеела с борбата за духовно-политическа независимост, но и голямото обаяние на руските славянофили. Отец Антип спечелил симпатиите на ръководния църковно-обществен сред в Русия. Споделал тяхното разбиране за взаимна отстъпка в „църковната разпра“ между българите и гърците, за постепенно реализиране на востаната — духовна независимост. В 1856 г. завършил с отличие Московската духовна академия и се отдал на упорит труд за придобиване научната степен „магистър“. Ръководен е в аеронавически чин от Московския митрополит Филарет, обогатен със знания и опит, през 1857 г. той се завърнал в Цариград и станал преподавател в Халкинското училище. С ревност и усмислен съдействиювал за оформяване българското национално съзнание на своите ученици-сънародници. Надеждата духовния все повече съществува на църковно-народната борба, макар че още се ръководел от принципите за „уменство и востепенство“. През 1866 г. станал архиепископ, а три години по-късно бил възведен в епископския сан и назначен от Цариградската патриархия за Преславския митрополит. Не успявал да върне протва волята и интересите на народа си, отговлявал той отклонил предложение да стане Преславския митрополит, а после приел ръководеност, но заявявал, че не отида в епархията си само след уредването на Българския църковен въпрос. И навистина от м. май 1861 г. той се ситил синопалски архиепископ, възмъвявал отговарял мисли и поръчения на Патриархата, но продължавал в Цариград.

По онова време (1861—62 г.) българите требовали да водат упорита борба не само срещу Ферер, но и протва разложителната дейност на униатската и протестантската религиозно-политическа пропаганда. Със съдействию на протесен духовник-патриот Антип Преславски участвувал активно в борбата срещу униатското движение в Малкотърновско (1862 г.), а по-късно — във Великоно (1870—71 г.) и в някои от т. нар. „свещени епархии“ (1873—74 г.). По този начин той съдействувал за укрепяване народното единство и независимост, за обезпечаване стремежите на чуждите мислители да подхитят българския народ на интересите на техните западноевропейски страни, като отслабят руското влияние на Балканите, смутят отношенията между българите в русия и попрепят за осъществяване идеала на борбите за църковно-национален възход.

На Патриаршеския събор (1864 г.) митрополит Антип, заедно с Панарет Пловдивски и Доротей Софийски, защитил българската кауза. След събора тримата архиепископи отпразнили специално обръщение до Високата порта с възречение по становището на Патриархията.

Между 1865 и 1867 г. Антип Преславски бил реитор на Халкинското училище, а през април 1868 г. станал Владислав митрополит. Верен на народните въздействия, само след няколко месеца обаче той нодна оставил, отказвайки се от патриаршеската юрисдикция, за да вземе вече дейно участие в решителния етап на борбата за духовна независимост. Впечатло тоу му съществело още по-голямо обаяние сред народа. Скоро църковно-националното движение се увенчало с успех. На 26 И. 1870 г. със султанския ферман била уредена Българската ексзархия, която двоец обхващала почти всички български земи. Значително устроено било в Ексзархията Митрополит Антип взел дейно участие в църковно-народния събор (1871 година). На 16 И. 1872 г. ползувайки се с обща почта и уважение, както и с подкрепата на руската дипломация в Цариград, той бил избран единолично за Български ексзарх. Изборът се посредничал с всенародно въздъхване. То е отразило и в следния възторжен „Думи на Българския ексзарх“, съставен от Д. П. Войново и публикуван на 1 април 1873 г. в Бран на:

„Боже, Който даде правда
На члестния ли род
И с черковно и право раздал
Целал българския народъ,
Подари животъ и здравъ
На блаженъ му ексзархъ,
Дълголетно да се слави,
Независимъ патриархъ!
Укрени го, Ти Преблагие,
На ексзархския на тронъ,
На народа да поконе,
Истиния Твоа законъ.
С добротель да владее,
В добротель славиши днъ,
Да знаеъ да живеетъ!
Дълго време с добротъ!“

Ексзархът приставил в Цариград и направил тактични стъпки за единение и сиримелна спогодба с Патриархията, но тя отово отгърляла безжалостелите стремежи на българите и пложила друг код на отношенията между отащана спого-

дните страни. Решен да запази силно повишената принадлежана на И. В. 1872 г. — разлик в чест на Славянските просветители, Ексзархът прочел в трама акт, с който се обявявала независимостта на Българската църква. Като имала подкремата на Високата порта и западните държави, които се стремели да осъществяват своите цели на Изток, Патриархията прибиждала до обявяване на схизмата — 16 И. 1872 г. за да изолира българския народ от Русия и да нанесе удар на църковно-националното ни дело. Успявала на Ексзарха за предотвратяване на схизмата се оказали някои неговите лични възможности. Сега вече той се изправил пред още по-трудни задачи. Цялата му дейност била изложена към онова време народно-то единство, устроено на епархиите начело с български владци, развитие на просвещения и противодействие на разложителните пропаганди. Макар да била възпрепятствувана от Патриархията, от Високата порта и от западноевропейските сили, а така също от финансови трудности и вътрешни борби между либерал и консерватори, Българската ексзархия, поарководството на Антип I развила огромна дейност. Тя дори несла за утвърждаване етнографските граници на ваниите земи, които по-късно (1876 г.) били признати и от западните държави. Ексзархията станала организатор и влиятел ръководител на учебното и культурно-просветното дело в цялата страна. Съставяла учебни събори, внесла единство в уреждането на училищата, на учебните програми и др. През 1874 г. при Ексзархията било уредено централно „настойтелство“, което поело ръководството на българските училища, читальни, просветни дружества и др. Неговата павоисарна дейност осъществявала отованитаристските стремежи. През развиване времето да училища и укрепяване на просвещения дейност Ексзархията станала глава на българско-национално съзнание и павоисарна програма за асимилаторските домогания на чуждите религиозно-политически пропаганди — особено в селските епархии.

Ексзарх Антип испарно се раздал за освобождението на съседните братски народи и биеувал да види своия свободен и Българския народ. В унисон със своя дед на църковно-народен водач — Магистър-башин Ексзарх, без да била по ирволен и убежден революционер, влисел с близките и носилка на свой народ и искрено съществувал на национално-освободителното движение. Бидеици убеден русофил, той поддържал жива връзка с видни руски дееци, славянофили и дипломати, като На. Аксаков, Граф Игитиев и др. Те укрепили увереността му в освобождителната мисия на братския Русия, която не свали робските вериги от ситата на замаяния български народ. През 1873 г. Ексзархът се срещнал в Цариград с Българския революционер Ст. Делян и разговарял с Христо Ботев и Иванчо Димитров по предстоящите събития съзръл ги с доверено лице в Цариград, да ли скропна сумя в обещал, че и той ще съдействувал на паролното дело. Настанала героятата свързка епохи — 1876 г. Ексзарх Антип доброволно изпозил свои думи за патриот в народен водач. Той изпозил с бояна успешна на външното и страндината на народа. Сред пострадалите имало и някои духовници. Ексзархията събирала сведения от извирателите на извирателите вестници и востаналия при потушаване на Андриполското въстание след това осведомявала патриаршеския революционен мечет, руския косанин Граф Игитиев и представителите на западните държави за темлата съдба на Българския народ. Ексзархът многократно протестирал срещу безобразията и неспешността. Той отпозвал да участвува в Народното събрание (меджлиса) в подкрепа на властта и да поконе ирмандуването в полза на Високата порта, които целел да заблудат световното обществено мнение по събитията в Българо-либийско Дрине. Цялото и Стефан Панаретов в Занемна Европа и Русия, за да заблудат тайното за нечестната действителност в неините стране и да развалят прогресивната европейска обществено в защита на оспорванията на парол. Със спешнале мейоар Ексзарх Антип I силно испарил пред Цариградската конференция (през м. 1876 — вая, на 1877 г.) тешиното половеие в независимостта на народа от чуждате власт, като искал да се даде автономно управление на българите в определението на всички етнографски граници. Той осведолил в Петриградския митрополит Исидор за неспешността в Тракия и го ковел да се застъпи пред императора в руската обществено за освобождението на Българския народ. Когато Ексзархът бил предизвикан от Архиепископът ватроар в Цариград за паричнале неприяниелост по властите пълно го в гронение го спешност, той сподобил отговорно, че не се бои от мъже и бискуп, стига това да допринесе за свободата на Родението. Чрез апарачието в чужбина сведения Ексзархията пробудила световната обществена съвест и развела чуждината дин за поробителното изпозиване от империалистичните земолди думляне. Волел за отървяване Илариет динге павоисарна и испозил се властите в Калугра, Ботва и Перуцие, затрогнала бреници русия народ, който търчел с ентузиазма, за да съблие робските ни окови. Ексзарх Антип испарил с радост освобождителната Русия-турция война, макар че лично за него настанила тежка изпитание. Петропличите му дейност отдала го бе изправила „либонационалния“ ирад Високата порта, отдале на пострескителото в бичовниците“.

Във вестник излезе с "Фар аю Восток" още след разпарването на Стамбулското съглашение — 1876 г. пишела с ожесточение срещу Негово Блаженство и езархийския институт. Портата имала точни сведения за великодушната дейност на Екзарха и не случайно на няколко пъти го принуждавала да напусне с верноподанически послания — до духовенството и народа. Известно било, че Екзархията се застъпва за затворници и заточеници — българи, че тя подпомага материално пострадали патриоти от Априлското въстание и пр. Вечното това създало силно настроение срещу Екзарха не само от страна на Високата порта, но и на шеля български патриоти — ордия на чуждата агентура. Ужестичавал се патосът върху него до подале оставка против волата на народа. На 15 април 1877 година Екзарх Антим I бил свалят от престола и оставен под домашен арест. След три месеца го изпратили на заточение в Анкара, откъдето той се завърнал една след приключаване на Освободителната война. Сломил физически, но с боляр дух, прославял църковно-народен трибун пристигнал в Цариград, а след това в свободната Родина, за да заеме отново Вилдската свархийска катедра. Нависше където минавал — в Ломницад, Одрин, Пловдив, Пазарджик, София, Лом и Видин, народът го посрещал тържествено, с обич и признателност. И в тази нова епоха бившият Екзарх остава верен на свои патриотични дъли. Той дава своя принос не само в изрковно-обществени, но и в държавно-политически живот: участвувал в движението срещу Берлинския договор, който разваля българските земи, подкрепял Кресненското въстание, председателствувал Учредителното национално и Великото Народно събрание в Търново (1879 г.). По негово предложение била изпратена делегация в Русия (1879 г.) да поднесе благодарствен адрес за освободителния на българския народ. В делегацията участвували и самият Антим Владичков, който е поя третия и неповторимия радост възникнал наметното пътуване, срещите с руски общественици в ръководния дефин. При раздялата си с Асанков дядо Антим го прегрижал сърдечно, помогнал го цюка да не забравя България и да се грижи за умните се в Русия български младежи. На тях той оставил

завет да работи упорито във се върнат до-скоро в Отечеството, което е покисано с безброй загуби и жертви от братски руски народ в нов живот". Верен на своя дълт и признателност към подала и жертвите на освободителните руски войски, митрополит Антим организирал тържествено и поставил основния камък на паметника в чест на падналите герои при Шипка. Симпатите, които той проявявал към либералната партия в България, не се правели на консерваторите и особено на реакционно настроенния княз Александър Батенберг. Когато на първото общонародно Народно събрание П. Р. Ставляков изтъкнал публично заслугите на бившия Екзарх за свободата на Родина, в залата гръмнали бурни аплодисменти. Не доволни останали само Батенберг и неговите приближници. До края на живота си Владичков митрополит Антим служил честно на Църквата и народа. Той останал верен и на своите възгледи за единство и разбирателство сред балканските народи. Убеден привърженик на сръбско-българското политическо сдружничество, в името на което Екзархът бил готов дори на жертви при изграждане на езархийското дело, през 1885 година той посрещнал с голямо огорчение Сръбско-българската война. На 1/13 декември 1888 г. великият българин починал. Веста за смъртта му отенала тъжно в сърцата на всички родолюбци. През 1934 г. признателните българи му издигнали паметник-мавзолей, който в едно с патриотичното му дело оковемвава паметта му.

Навършват се 85 години от смъртта на гърания Български екзарх. Нашата народна дейност достойно неговите заслуги като продължител на величавата борба на отец Нефити Бог вел и на епископ Иларион Макариополски, неуморно радевал за духовно-културна самостоятелност и национално-политическо единство, за всестранин вънход на Църквата и Отечеството ни. Той светло пази заветите на Екзарха за дружба с великия руски народ, да взаимопомогнат и мир между балканските народи.

Проф. ТОДОР СЪБЕВ

По въпроса за Атон

На 12 ноември 1973 г. Уголюкит и Белевския митрополит Ювеналий, проследват за Отдел за външни църковни връзки при Московската Патриархия в архив. Нестор, инспектор на Българското църковно подворие в Москва, са посетили Гръцкото посолство в СССР и се връщали на извършването и изпълнението послания на Гърция в Москва г. Александър Димитровуко послание от Негово Светейшество Московския и на цяла Русия Патриарх Пимен — от Негово Светейшество Българския Патриарх Максим, адресирано до Преосвятителя на Гърция. Посланието има следното съдържание:

Ваше Преосвященство!

Това наше послание се отнася до въпрос, който Ви е известен, то който ние все не водим със се обръщам към Вас. Става дума за все още съществуващите трудности, с които е свързано отнасянето на посетенията и юности от Свещената слезия в България и св. Гора Атон за почитане на Руската Панагелийонския и на Българския Зографския манастири.

През октомври 1972 г. Московският Патриарх се обръщам Ваше Преосвященство с лажна: бежия, по този въпрос. През същия месец по време на посещенията на Мос-

ковския Патриарх в Атина. Все лично казахте, че за Вас този въпрос е важен и че, според Вас, не е необходимо да се повтори вече молябата на Църквата. След това се състояха няколко срещи, посветени на същия въпрос, и мука отговорни представители на Гръцкото посолство в Москва и Руската православна църква.

Поето, измина една година. Обстоятелствата, свързани с извършването голямото намаляване на наши монашествующи братя в руския и в българския манастири в св. Гора, ни принудиха да повторим нашата моляба, независимо от даденото по-рано от Вас обещание, и отново да поставим пред Вас този въпрос.

Ние отново молим Ваше Преосвященство да омажете Вашето високо съдействие за осигуряване свободен достъп на монашествующи от гърския национален и св. Гора и сеприщно обръщаме вниманието Ви на изключително тежкото в това отношение положение на Руския Свето-Панагелийонския манастир.

Приемете, Ваше Преосвященство, нашето уверение за високото към Вас уважение.

† ПИМЕН
Патриарх Московски
и на цяла Русия

† МАКСИМ
Патриарх Български

ЦЪРКОВЕН ВЕСТИК

Извор на духовна радост и обновление

Някога нима да се зарадва и живия нима да се живят човек на един съвсем събитие да знамта, да Господ. Ингуса Христа, които всяка година празнува и които всяка година са все нови, все са извор на духовна радост и обновление. Някога вървателни нима да се насвят и на празника "Рождество

Христово, който съставяме днес с медитативни песни и възкръсели пожелания.

Две излада години изминаха и все пак тъй бързо до всичко християнско сърце е това неоспоримо събитие, което радостно влияе сърцата ни със светлите настроения да оудата

и свята Рождествена нощ. В тази благословена нощ средостепето между Бога и човека излиза, небето се отвори и прислони към земята, а земята се вдигна чак до небесата и си намери цялата вселена планца и огъна на една всеобща молитва.

Вска година едно и също ни разказва светото евангелие на изток, пред двадесет века, се появи голяма, светла звезда, която поведе израелците към вилите на родилния се Богомладенец. Ангелите небеси просяваха в хор чудното събитие, неей ли: „Слава на Бога във висините на земния мир, между човешките благословения...“ Колко прости, колко познати думи и все пак, винаги нови, винаги свежи, винаги интересни за нас. Те по най-естествен начин ни разказват за най-великото събитие в световната история — за спазването на земята, на безсмъртния Цар на вселените и за възвестяването от Него царство на мира и доброта воля между човешките.

И то, въпреки пред великата Божия тайна на Христовото Рождество, ние благоговеем пред чудото на Божиното домостроителство, пред величното на Неговото творение и се прекланяме пред вечната и неизмерима Божия любов към света и човека.

Ние благоговеем пред чудото на Божиното домостроителство, пред тази велика тайна на благостепето, носена и донесена с най-голяма невеста в цялата на правда и мир човешка душа. В днешния евангелиски разказ се срещаме тукто на римския цар Август и при спомена за него пред духовните ни зори се изяснява царствените вечно Рим, владетел на обширния империй от Испания до Персия и от Северна Африка до Германия. Римският държавен теиш бе съчетал в себе си своята желязна зрялост и сурова дисциплина с духовното величие и богато културно наследство на Елада.

По редом с хода на световната история и често в разрез с нея Бог твори друга история на Своето домостроителство за спасението на света. С изпращането на Свои Единороден Син Той положи основите на всечовешкото спасение и формира една нова духовна общност от всички племена, народи и култури. Като преоберега Асирия, Вавилон, Египет, Елада и Рим, Той избра един малък семитски народ, говори с царствените му, изпраща сред него пророци, наказвае го в го утешавае с благите Си месияски обещания.

Божествените младежи не се родиха в Рим или Атина, а в околностите на Витлеем, не се появи на света в патлаците и в злато носил и вперна карски вазети, а в малка овчарска пещера. Тоа се повтаря и до днес. Божиното домостроителство следва други пътища и има по-други и по-други мащаби за величие от тези на полнината и материалната култура.

Затова великата тайна на Христовото Рождество, от дладните дни на детството до дълбока старост ирския личи на цялостно, въздуха сърцето с тайнствена радост и племяна душевност с мистична поезия и красота. А от бедната, ала свещена Витлеемска пещера човешкото черпи оти вече две хиляди години най-висшите идеали и радости за живота си. Тези отгнението на новата християнска ера, дълга на новото човешество дивен храм на новозаветната църква.

Слава на Бога във висините!

Тайната на Христовото Рождество е и тайна на Божията тръпанна същност.

Какъв е Този Отрок, за Чето раждане ангелът благоговестит на пастирите и небосното воститие Го възпява?

Отца, Който не е чул проповида на планината и не знае за непреходните, божествени истини и чудотворни дела на

Господа, не знае за изравняе ямки ног в Гетсимания и великите изумителни страдания на Голгота, не може да проумее и да вземе в пълнотата на Коледаята радост, Витлеемският Отрок е единороден Син Божий, истински Бог от истински Бог, светлина от светлина, едноличен на Отца, глална нивна на Божията слава, драгоценна рожба на Божията милост, сила и живот.

Слава на Бога във висините!

Тайната на Христовото Рождество е същевременно и тайна на изневиданата вечна Божия любов към трешния човешки род.

„Ето благовести Ви голяма радост, която ще бъде за всички човешки: Роден ни се Спасител, който е Христос Господ!“ — казва ангелът на пастирите.

Какво велико и радостно благовестие! Започни радостният трепет в мировата история. В нег наемън велик обркат с неизмерими благотворни последици за света и човека. Над морето от страдания, изъри и съзли, което ние наричае човешката история, възнес светлата зорница на Христа Спасителя, Който дойде и ни примери с Бога на земята. Божията любов разпъна шатра между нас... „Бо: толкова обявна света, че отдаде Свои Единороден Син, за всеки, който вярва в Него, да не погине, и да има живот вечен“.

Богородицата и събитие по-велико от шестодневна, а който творчески Божие Слово създаде от нището на земята. Тогава Бог във висините слати Си, а в нощта на Рождеството — Своята същност, Своия Бог.

Сам Бог в Негова свещена обич спихолада към нас. Една свещена воля иска да ни изправен свепен Божия дар.

„Словото стана плът и живи между нас, плътно с Благороден и истина; и ние видяхме славата Му, слава която на Единороден от Отца“.

Слава на Бога във висините!

Днес е Рождество Христово! Възторжен в бурлени са авраиците дуните Тържествена, дивна и славолюбна светлата Църква!

Срете, прочее, хора на вашите земни мисли и сутелни грижи. Подгнетете сърцете и разочарованията си, откиснете дуните си от вихъра на днешното трънливо време, востойте гордоту и спиново умиление пред чудото на Божиното домостроителство, на Божиното творение и на вечната Божия любов и прославете романия се Цар на правдата и мира.

Да бъдем радостни с въртати си и булти думо! Да се радваме и да благодарим на Бога, залето ни е възлюбил и ни изпраща четото на любовта, за да ни спаси; и да отвърнем на дия любов, както е радостта на нашите сърца, така и с чиста и несвиредана обая към Бога.

Да върваме и не се нахияме, не ангелската песен за мир на земята и благогование между хората и народите не заглуши един ден вой на световните войни и кръвопролития и ще настъпва по-целата една светлин ден на правдата и мира. С тази вяра четите на всички ни Рождество Христово!

Божествената същности на Витлеемската звезда да озари домовете ни; светлата радост на Христовото Рождество да изгрее в сърцата и душеите ни; благодатта на родилния се за нас Христа Господ да бъде с всички нас!

Честито Рождество Христово!

Свещеник: Гр. П. ГРОЗЕВ

ХУДОЖЕСТВЕН ОТДЕЛ

Молитва в зрзания час на безмълвието

„Слава Тебе, окаянашеу към свет“

Господи Исусе,
в моя мир към Теб, дълбоко възникнава,
за по-светла радост аз не кониев
и не жадувам за по-висше блаженство,
освен да усета,
че Ти си докоснал сърцето ми
с Твоята любов и Истина!

Аз Те моля —
с дъните на силно невярмо.
Ти озари онна, които се стремат към Теб,
и сред тайнствените шепот на творението,
разкрива необитни висини и дълбини,
създават като в отдалечно събитие
от образеното творческо на Теб,
на Логос предечни!

Аз вървам —
ти винаги преобладаш и нас и в цялата вселена
и Твоят истина е в Твоят откровение,
а словата Ти спазвателни на приобщават
към духовната тръпанца на непреходното познание.

Господи Исусе,
в устрема ми истината
и приравняето смисъла на всичко съществуване,
в безпределните възможности на мисленния дух
аз искам да разкрия смисъла за Твоя Тържествено
и търс Твоего присъствие
в пътя възходни и създанието към светлината,
към тържеството на доброто, красотата и хармонията,
към непостижимата и необхватна ливота
на Твоята безкрайна същност!

Антон ХУБАНЧЕВ

Рождество Христово

Запалин залетът над Вилеем догари
вазана в розов пламък върхове.
Нощта забудена във мрака разговоря
със песните на злите ветрове.

Като зърна посени в небето трейкат
стеблата на измъждалия звезда,
Луната се търкала, грейт и не сиват
потопите на нейните лъчи.

И ангелите славеха заедно Бога;
камбанен звън се носеше беззвучно
Окръжен благославаше Отец от трона:
— Да бъде вечно на земята шир.

Вървят в полето Йосиф със Мария двама,
мора теге в техните тела.
Съзряха в близост за приют една кошара
и свиха за почивка две гнезда.

Сета Мария е в предуществие голямо:
със тръпка чака своя Първосиен.
Утробата ѝ подари Отроче младо,
благослови Го тя във образ мина.

Телек ЛАЗАРОВ

О, слави в нас роди се!

Вилееме — дълга свята,
Фир неутасна светлося,
към небесен на земята,
извор свят и шлюзворец.

Ти развори своите двер —
портата благословена —
Божии Си да се памерт
в твоята назавчки светлена.

В струя беда притли се
Девата Пречиста, Свита.
Светляната там роди се,
за да озари земята.

И звездата там доведе
издрезци трона стари.
Мъдростта с поклон се свело
пред Исуса с чудни дар.

Слеждани в шил челата
пред Спасителя Всевелен —
Изворът на светляната,
любонте шлюзга вечен!

Господи, във нас всеки се —
в Твое светля във вода шил!
О, слави в нас роди се
и със шир благослови шил!

Ива Н. ЗДРАВКОВА

Славиата постеля беше
на Мавделена шил.
Орбоят Му бавестене
с погледа Му възчезари.

В светна чертог небесен
хор от ангели ектеме —
Бога славише със песен
и шира благосветете.

Дълга се звезда показа
и пошта във дил обрѣна.
Туй но древноста предказа,
в тази светла нощ се сбѣна.

Рождество Христово

Чрез Теб, Владико на света,
в мига на свето въздровене,
прелята — дълга нощята
към Твоето наместо рождене...

Миллиарди устни Те зоват
и търсят своето спасение.
безброй сърца — и брат до брат —
възпяват Те с благословение...

Че ти душата освети —
чрез кръстното ти изкупление,
и от Голгота възвести
най-яркото над нас знамение...

Не! Няма за човека смърт,
погите Твое с владение,
че веконте в своя път
си твоего летоброение.

Рождество

Звън камбанен, лъчи небесен
бавг домота с чудна нощ.
И звездата възлхтеши
в бели алулат озарени.

Божии Си е на земята
да утѣла на сърцата:
С лѣтка обща на спасява,
нѣта радост на дарява.

Благодарна е Земята:
Възхвалява небесата.
Бог с любов на благослава
Дар пред всеки Той оставя.

В шир светля да забобрува,
В рай народът да шарува,
С дѣл на роните кръстна
да клѣнее щастявана!

Час Рождествен

Сладкогласните камбани
будни звучи длет;
в обич весните избрани
в дивна радост врет.

Бог роди се в прелест райска
в бедни, скромни ясли.
Скажи кринове в нощ майска
е Божий дъх израсти.

Ангелите Бога славят
с песни чародейна
и Земята благославят,
гадето Слънце греяла.

Туй прекрасен в божествен
в слънце Образ светн;
туй в любов в часе рождествен
пламнаха завети. —

Следящ ров лове душата:
в мир да се живее.
Обич да се да в сърцата.
Щастие да греи!

Весела ИВАНОВА

Коледна приказка

Фю-у-у! Фю-у-у!...

Свири остро зимната фъртуна и шибя кловете и дънерите на полузаснежените ели и борове. Ехото просияваща вър високите канари, после бавно притихва и замира в дола. На десетина крачки от замръзналото почоче борчето, поразредено, огражда малка поляна. Под надвисналите им клонови мъжадула в белез-жълта светлина малката култура на стария дървар дяло Христо. Меката фосфорна светлина гали огромните борове, отрупани с гирлянди сини, вълени клоли над нея, сякаш са си подали ръце, за да я запалят от силните зими виелици. Вътре е топло и тихо. Чува се само лекото: „дши, шип, шип“ на ударците в стъгалото сешкици. Утре е Коледа! — един от най-големите празници. Старият дървар е седнал близо до огнището, в което гори голям брякци. До самото му коляно, нависо малката си руса главичка, стоп дете на около пет-шест години. Рой искри пролуват от бляска и за миг осветяват силно набразденото от мъка лице на стареца. Куп спомени като палави искри нахлуват в главата му. Преди три години срещу една такава Коледна нощ се загубиха Велко и Елена — родителите на малкия Петьо. Беха отишли в града да купят едно-друго за Коледа. Заминаха и не се върнаха. След няколко дни намериха шейната прекарушена и разпръснати окръжени парцали от дърешите им. „Ех, пусти широмашка орисна!“ — въздъхна старият дървар и дъе скъзи, като малки стъклени топчета, се похвача в старешките му хълцали очи, блеснаха за миг и се търкулнаха по набразденото му лице. Детето, сенатото от въздъхната, обярна русата си главичка и отпрати умните си сини очи към дъното на дядо си.

— Дядо, разкажи ми някоя приказка! Такива хубави приказки знаеш!

— Забравах ги вече, синко. Много съм стар...

— Знаеш, знаеш, припомни си! — настоява детето на своето. Разкажи ми приказка.

Старецът въздъхна, прекара ръма по набразденото в брякци лице, сякаш да събере мислите си, и започна с бавен и глух глас:

— Имало едно време един стар човек, такъв един с дълта била брада. Наричали го Доброето сърце. Той бил добър, много добър. На някого лоша дума не казал, с никого не се карал.

На всеяного помагал и вършил само добрини. Жена му обаче била много лоша и зла. Минали години, и тя умрела, като му оставила четири дъщерки: Скъромост, Любов, Завист и Злоба. Първите две били много добри и хубави. Добрия като самия си баща, а другите приличали на майка си — лоши, неконсерни и жестоки. Мразели всекото дори баща си и сестрите си. Не минало много време, и бащата умрял. Останали четири-те сестри сами. Тогата те решили да тържат по широката свят между хората да си търсят късметът. Тръгнали, ала Скъромост и Любов, понеже обичали всички, умели и хората да се обичат и да си помагат, да се грижат за бедните и нещастните. Скоро хората ги намерили...

— Защо ги намерили, бе дядо? Те няма обичали всеяного! — Ех, намерили ги, знам аз защо! Такива са хората, кой-то обича го мразят. Да се, дядучки да обичам е много мъчно, но да мразим е лесно.

— Но защо са такива хората, дядо? Аз не искам да са такива! Искам да се обичат всички!...

— Чакай да, чакай да чуеш приказката до края. Тя, намерили хората добрите сестри и ги прогонили, а те побегнали много далече в някои си далечна северна страна. Тук дъждо хората оставали да живеят дошните сестри Завист и Злоба. Научили те хората да бъдат изсмерни, алич и жестоки; да мразят другите и да неجات само за себе си. Започнали хората да се мразят, да вълнат да крадат да се клеветят

и да се избяват един други. Минавали години, а все по-лоши и по-лоши ставали хората. Най-после стигнали до таква неща, че сами се напалнали от себе си. Спомнили си някоя от тях, че още като малки деца били слушали да се разправява че някога между хората живеели в други две добри сестри, които те прогонвали далече. Преди смъртта си старите хора завещали на своите дъщери и синове да изгонят дошните сестри Завист и Злоба. Да тържат след това по широката свят да търсят и намерят добрите сестри Скъромост и Любов. Дъщерите и синовете им ги послушали и изгонили дошните, ала колкото и да търсели добрите сестри, старецът въздъхна и поклати глава — не могли да ги намерят. Минавали години, хората продължавали да търсят двете добри сестри, но и до ден днешен не са ги намерили.

— Аз, като порасна, ще тържам да ги търся и ще ги намеря, нали дядо?

— Да, но успееш, момчето ми! А сега хайде легай да спиш, че става много късно.

Брякцици пролуваха от време на време и разпръскване огнен виеч от виеци. Вън вятърът продължаваше да свири и да върти в бунт тали белите сешкици. Петьо се лави през главата, но дъното не можа да заспи. В малката му главичка се блъскаше приказката за Доброто сърце, за добрите и дошните сестри.

— Изведнаж, някоя го побутна леко по рамото. Петьо лави глава. До него стоеше висок старец с дълта била брада, обещен в дебел кожух. Доброето сърце, момиски си Петьо.

— Знаеш ли кой съм аз? — усмихнат го попита старецът.

— Поизах те веднага, ти си Доброето сърце.

— От къде ме познаваш?

— Дядо ми разказа приказката за теб и за твоите дъщери.

— Добре, добре, а ти си Петьо, нали?

— Да!

— Ела с мене, ще те заведа при моите добри дъщери Скъромост и Любов. Искаш ли?

— Искам, много искам, но трябва по-напред да се обадя на дядо, тъй и да се облека, че съм и студено.

— Недей събужда дядо си, утре преди да се разсъзиче ще се върнем отново при него. Няма нужда и да се обличам, ще те лавим в този топъл кожух.

Във ги таква година сребърна шейна с три слена. Крайните ги позлатени рожко блеснаха, а на шияте им — била завързани сребрини звънчета „Доброето сърце седна в шейната, лави Петьо хубаво още с един кожух и махна с каминна зъв въздуха. Еваните припуслиха силно. Сребърните звънчета звънелиха в чудна мелодия. Шейната се носеше бързо като вихър! — Силно, все още на сари вярвали и ги шибаше в долата. Дълго пътувала без да приключат. Най-после Петьо не се стърпя и попита:

— Скоро ли ще стигнем при твоите добри дъщери?

— Скоро, скоро, момчето ми. Още няколко зима и ще влезем от гората. Тогата в далечината ще видиш техния лави.

Шейната се носеше все напред с неогнетна бързина. Ето, Петьо вече различава въ далечината, точно там, където се докосваха белите саван и тъмното като чер вола небе, светещия заснежен замък. Шейната все повече и повече се приближаваше. Ето вече до теб се чуваше все още и въздишана музика.

— Това ли е замъкът? — попита Петьо със светнали очи.

— Да, момче момче, и дие ще бъдем там скъпи гости. В този замък наругат моите две дъщери Скъромост и Любов.

Скоро гората и полето останала зад тях, а пред тях все по-величествен израстване и блеснае замъкът. Стигнаха и

спряка виед вхватаха му врата. Тя широко се отвори. Пред поглед на Петьо се откри дълъг коридор, който водеше към полета и светла зала. Хляки полнеи в нея блестяха с осветителна светлина. В средата на залата върху два златни трона, покрити със сгъвоени камъни, стояха двете сестри Скромност и Любов. Около тях хората наставяха виеха и танцуваха. От лилата на всички се излъчваше доброта. Петьо стоеше като замаян. Направи му силно впечатление, че пред вратите на замъка нямаше нито един просяк в дрини.

— Няма ли тук бедни и нещастни? — учудено попита той Доброто сърце.

— Не, момчета ми! Там където царуват монте добри дъщеря, всички хора са весели и щастливи.

Сестрите видяха баща си, станаха, приближиха се до него и му целуваха ръка. След това прегърнаха Петьо и го целуваха по челото. Всички хора ръкопляскаха и се радваха. Доброто сърце се наведе към Петьо и му прошегна тихо:

— Виж всичко и добре запомни. Сямо така не забравяй и пътя, по който дойдохме тук. Разгледай залата и замъка. Виж как живеят тук хората. След малко ще трябва да се връщаш, а ти, като пораснеш, трябва да дойдеш тук, да вземеш добрите ми дъщеря Скромност и Любов и да ги завезеш там между своя народ.

Петьо в захлас гледане и слушаше всичко. Колко хубаво беше известна всичко тук! Колко хубаво е всички да са радостни и щастливи! Времето неусетно летеше.

— Запомни всичко добре, момчето ми — още веднаж се обърна към него добрия старец, а сега е време да тръгваме, че скоро ще се завори, а трябва — преди разсъзване да те върна при дядо ти.

Сбогуваха се сърдечно с добрите дъщеря и с всички, които бяха там. Всички излязоха пред замъка да ги изпратят. Скромност и Любов целунаха още веднаж Петьо по челото, като Скромност му подари една хубава книжка с картинки, а Любов — една чудно хубава свирка. Петьо ги стисна в ръцете си, едва успя да прошепне „благодаря, добри сестри“, и шейната се полнесе със шумети бярица. Звънчетата пак зазвъняха с възшебна мелодия и се салка с радостните викове на изпращачите. Скоро всичко притихна. В приятната зима нощ останата да пее само сребристите звънчета.

— Не ще мине много време и ще пристигнем при дядо ти, а тогава ще трябва да се разделим, но вървай, че ти няма да

забравяш обещанието си. Когато пораснеш, да дойдеш тук отново и да отведеш Скромност и Любов между своя народ.

— Обещавай! — каза Петьо.

Дълго още разговаряха и не успяха кога шейната стигна и спря пред малката къщурка. Зората хвърляше рубинени отблясъци върху току що навалялата нощка синг. Доброто сърце свали Петьо от шейната, улови за сбогом ръцете му и го целуна по челото. След това размата камшика във въдлуха. Шейната отново поветя като вихър и се изгуби от очите му. „Не забравяй обещанието си!“ — мож само да чуе той.

— Няма да го забравя, обещавам ти, Добро сърце! ...

— Хайде, чело, ставай, отдавай се с съмнато. Днес е Коледа и не бива да се спи до късно.

Петьо разтърка очи. Няма е сънувал? Не, не е сънувал, това е било истина. Да, истина е било. До възглавницата му стояха книжката и свирката, които му подариха дъщерите на Доброто сърце.

— Дяло, да видях Доброто сърце — добрин старец, за кой то ми разказа в приказката. И добрите му дъщеря Скромност и Любов видях. Те дори ми подариха тази книжка с картинки и тази хубава свирка. Ето ти! — и Петьо със състидани от радост очи ги погледа на стареца. Той само леко се усмихна.

— Добре, добре, синко!

— И знаеш ли какво ми казаха още, дяло? Като порасна да отида да ги намера и доведат тук при нас. Да бъдем щастливи всички хора, както тия от замъка, в който царуват те. Напи ше ги намера, дядо?

— Ше ги намерин, чело, ше ги намерин! Дано успееш! ...

А сега вземи тия нови дрешки и ги облечи, че днес е най-големият празник. На днешния ден преди много години се е родил Иисус Христос, който по-късно за доброто на хората страда и проля хръта Си. Петьо, погънат от обещанието си и в разгаждане на новите дрехи, не го и чу.

— Аз ше намера двете сестри Скромност и Любов, ше ги намера и доведат тук, само веднаж да пораснат! ...

Драги мали читатели, общайте и Вие, както Петьо обща на Доброто сърце, че като пораснете, ше търсите и намерите добрите сестри Скромност и Любов и ви ги доведете сред своя народ, за да бъдат всички хора на земаща щастливи.

ВЕРИТЕ

Пещерата

Привечер.
Из пращина — праличен на дълга, нескончаема лента — път, който води от тъмно зелените Забулозни гори, се движеше бавно и отмерено дама измислен пътника.
Мъж и жена.

Мрак тихо пропъзляваше и обгъряваше със своята топа всичко, над което преди малко дневното светло излъчваше сени пурпурни целулки.

А те все още отпернато крачеха изморени.

И никаква радост за очаквано щастие нежко блещукаше

Той — беловлас старец, ти — млада девцка.

Наричаха се Иосиф и Мария.

Пътуваха за града на Давида. Заповед бе издадена: Всеки да бъде записан там, откъдето произхожда неговият род! Трябваше да се бърза, но от дълга провлачен път умората от дама бе отседнала върху тях и пречееше.

Девят отиднаше със себе си последните си следни. Запад се облянаше с вратя светлина на сгъвоени рубини.

Николко мига, и всичко изчезна...

в морните им очи. Какво ли очакваха? Нещо важно, странно, необикновено.

Най-сетне ето и славният град! Но вече тъй късно. Многохляден народ отдавна джигляваше в неговите skutove сладките минути на приятна отгора. Градът спеше. А те?

Ивяхи градът. Всреднощна тишина.

Хляди тлежарни звезди плахо блещукаха в диханието на необикновената нощ.

Палец ниско ле с меркелее тъмното очертане на някакъв прихлуен покрив.

Иосиф и Мария са там. Пещера... Уят за простодушни овчари. Времето е зубаво. Те отсъствуват. Никой няма.

Далечни звуци от хлантарни паломни за тяхното съществуване.

Скромната пещера разтваря вратите си, за да приютят странниците от Назарет...

Почивка. Св. Отгора.

И... велика радост!... Мария, Девицата се освобождава от бременост.

Свотаната преди няколко часа радост изпълва душата на Божията майка. Потоци руменина, съществуващи за свийната радост, обляват на язлени старческите ланити на обрчунката Иосифа. Онова, което му се съобщил нася, е на вие. Божественит Младенец, предказан от великите пророци на Израил, дежи пред неговите изумени от радост очи.

Замаянши блъснати на една небесна светлина къплат родилка и родено.

Младенецът! Божественит Младенец! Откаванит Месия. Израелската надежда. Утехата на народите лежи повит до Своята Майка в тяхната и хладна пещера, недалеч от заспални град Витлеем.

Светлина. Заотокрлви херувими. Хорово пеене.

Привитна изселови: лучни отенгъди: подобни на тия от арфа, цитра и кимбала...

„Слава на Бога във висините да земята мир...“ — звучно едти ангелската песен над скромната пещера — убожище на Невместити.

Никой не чува. Сии грешната земл.

Зер — идването на Месия, потомъкът Давидов, ще се възвести из дарствен чертози, обиржени от славата на световно могъщество.

Един само не смят.

При това тържество на небето и земята едни само св будни.

Само в едни сърца Божествената надежда бие тръпни струни.

Само едни души кърват вратата в идващата Правда!

— Прогирате...

— Простодушните...

— Първите поклонници на родилна се Иисус...

Ст. нк. д-р В. Н.

Срещу Коледа

Беше студен декемвришки ден. Добра снѝг покривае земята. Исайчо, ученик в четвърти клас, се върна от училище развълнуван и се отпращи към стаята на сестричката си.

— Мила Христино, иди да сподели с теб мислата, която цяла сутрин ме измъчва. Нали познаваш Мирьо — онова слабило момиченце, мой съученик е. Днес дойде на училище без палто, почина беше и трепереше от студ. Няма си зимно палто. Без баница е, а майка му със заплата си едва ги издържа със сестричката му. От жал сърцето ми се сви и не мога да се успокоя досега. Искам да споделя с теб това, което съм намислял. Аз нямам друго и ново палто, а Мирьо е без палто. Да му дам старото... Но то ще му е голямо, а може да му стане мръсно. Не е ли по-добре да продам парц от спестовнатата си касичка и да ги занеса на майка му да му купи палто за Коледа? Какво ще кажеш ти за това? Мама няма да знае, а после ще й кажа. Вярвам, че няма да ми се кара, защото ще извърша едно добро дело. Нали ти много пъти ми е казвала: „Да даде радост другиму, тогава човек изпитва най-голямата радост“.

— Да, бате Исайчо, много добре си намислил. Иди и заревай тези хора.

Исайчо взема касичката, извади парц, сложи ги в плик и отиде да ги занесе.

— Довиждане, мила сестричке, отивам.

Христина в това време се замисли с какво би могла и ти да зарадва бедните хора.

Исайчо не се бави много. След доловия час той се вторуна радостен в стаята, затрегерца Христина и й разправи:

— Поздравя! Отвори ми дребна, чиста, сврнатата жена, която ме защита. „Какво искаш, момче?“

— Тук ли е Мирьо? Питам аз.

— Не. Отиде да търси другари, че ще ходат коледарли.

— Нека дойдат и у нас. Аз съм негов съученик.

— Зановидай, взед, дете, — покани ме любезно жената.

— Влязох и останал изненадан. Малка, скромно подредена, но чиста стаичка. На стената висеше иколата на св. Богородица, и кандилчето светеше пред нея.

— Е, какво обичаш, дете, — защита ме скромната жена.

— Извадих пликата и смутен й го подадох, като едвам чуто нарекох: „Ето, вземете тези пари и купете на Мирьо палто. Утре е Коледа. Нека и ти бъде с ново палто“. Тя изгледа очите си и тихо проумя.

— Благовари Ти, Боже, че не ме забрави. — След това се наведе, помилва ме с ръка и добави: „Това ти е дадено синие, дете. Бог стократно ще ти го върне“.

— Каква радост изпълни сърцето ми като видях, че пред

мен стои истинска християнка, а мнлуващи й времнина през цялото ми тѝло и ме обля с блажена радост. Да, Хрисе, днес изпитвах най-голямата радост — да доставя радост на другите. Почувствах любовта към ближния.

Малката Христина сквичане озово него и усмихнати му каза:

— Но, батко, и аз намислих нещо.

— Какво? — попита Исайчо.

— Мама е купила една малка елха, с чинто клончета ще украсява във ваните. Аз намислих да я вземем, да отделим от нашите елхови играчки: бонбони, сладки... Намерих и празни кутини в вече всичко съм наслагала и тах. Ще отдели и една от моите кукли за сестричката на Мирьо. А ти, бате Исайчо, отдели от твоите кинти за Мирьо. Като се съмисля, ще ги занесем и ще ги сложим пред вратата на Мирьово, ще погъвнем и ще азбегяме. Нека помислит, че дадо Коледа ги е донесла. Колко ще се радвам, че и те ще имат елха!

Двете деца пригтовиха всичко и с радост очаквах да се стѝмат, за да отидат и занесат подаръците.

Стѝмни се. Исайчо и Христина взеха елхата и играчките, занесоха ги и ги сложиха пред вратата, погъвнана и бегом се завърнаха в къщи. Заставиха пред затворената клинѝа, а от кукитата идваше привитна мизрица от сѝрци, ошав...

— Колко обичам тази мизрица и тази нощ, каза Исайчо. Ето, мама ще нареди трапезата с обичайните ястия: сѝрци, ошаф, орехи, мед, питка с пара, баница с тиква... Ще украси масата с борони клончета, ще запали кандилчето и свещиците на елхата, ще прекради масата и цялата къща, ще прочете: „Отче наш...“, ще разгъне палтата и при всяко нарче ще нарчица най-напред за св. Богородица, след това за къщицата, за работната на утѝло, за нея и най-после за нас. Колко таинствено велика е тази нощ! Елхата свети, а ние сме и забобнилади и пеем „Елхови лес...“ и третет очакваме да получим подаръците от дадо Коледа...“

— Но, Хрисе, тази нощ е била предказана преди хиляди години: че ще се роди Христос, Снѝгът Божки, като на небето ще изгрене опанята звезда. Той ще се роди в пещерата, в яселите на овчарите. Пред входа на пещерата растели елхи и кимлади звезди блестели над тах. В именат на тази велика нощ ие християните правели елхи, украсявали със съ звезди и блестящи играчки и пеем хубави коледни песни.

— Тази Коледа ще бъде за мене най-хубавата, защото освен в нашата къща аз виджам радостта и в другата — а Мирьовата.

Цветана ИСАЕВА

Химн на мира

Ангелана пълзана развесен поглед изаоколо. В синирено мълчание богомолиците следяха моятвнените песнопения. Тя погледна мѝжа си. Серизнен и съсърдобент песнопение. Тя погледна забобнил. Иля може би нарочно я оставяше да се справи сама с доловити си настроене. Всъщност то не беше лошо настроене, а мѝжа... Не, не беше само мѝжа, а и гиня — най-непритойното чувство за християнка като нея.

Отгорича бе майка си в навечерието на Рождество Христо-

во. Дълбоко се разкайваше за това, но как да поправи стаяпалото? Да се синира и да прости тежката обида, която й бе занесла Магдалене? — Не! Тя не намерише в себе си сила да стори това дори и за старата си болнава майка. Поискала бе старата жена да събере онова трапезата на Бъдния вечер ядалата си чедла. За случителото се между двете и дѝщеря тя и не спомена, но се наддаваше, че ще посрещнат Рождество Христово всички заедно в мир и любов.

Ангелана бе озлобена към сестра си и остана непримирива.

на, безсърадно упорита. Не се трогва от молбите ни майка си, не послуша и съветите на Андрей.

Преди малко тя адезе в Божия храм с разнелини мисли, с мъла и утрание на съвестта, но... и е гниа. Сега бежомоно повтареше като молитва случаен хрумвали и думи и сама съзнаваше, че молитвата ѝ бе напавна като на дете, но не и по детски чиста: „Господи! научи ме как да стана добра... Заради майка само...“ Магдалена е тая, която... Ох, не мога, не мога да се моля...“

Тържествените забавени зъни огласи престома: Нима бе напавно великият час? Ангелина изтрила гласа стамтена ли трябваше да посрещне Рождество Христово? Ето, полселиите засинка. Свеците грейнаха. Вожият храм се залю от светлина. Старата жена, която бе застанала до Ангелина още отначалото на службата, протегна десница към нея:

— На, булка, запади и ти свецата си. От моят свец я чакади. Божки Син се роди, трябва на светло да Го срещнем!

Прости, но мъдри, чистосърдечни думи! Пълни с християнски любов. Кой знае защо, Ангелина долови в тях някаква упор.

— Ах! Да... Аз така се бях...

Ангелина не носил да довърши мисълта си. Когато двете свеци се докоснаха, нейната плахо белуна пламнала на другата, но паведана, трепна, отрони въздиана капка като съзла на бесилце и угасна. В морето от светлина единствено Ангелина остана в синка. Тя веднага съзна това, дозони в него някакви символи, смуги се и си рече: „Ше онитам още веднаж... Ше онитам дотогава, докато свецата ми правие първата исподна съставина...“ Най-после азатистичит пламък зантра и към нейното лице дозона синка, и сърцето ѝ, и то го посрещна с радостна тръпка.

Този нощ Ангелина търже много се беше възбавила в собствение си преживявания и не беше отдава заслуженото внимание на Божествената служба. Пропуснал беше и началото на рождественското слово. Но докато се осъждаше и съ-

живяваше, заслуша жадно:

— Сава във всипните Богу, на земката мир, между човешките благоселени! „Братя и сестри, продължаваше свещеникът, с този дивен хими, според разказа на евангелиста, сладкогласен ангелски хор възвелижи раждането на Младенца Иисус. Това е хими на най-великати радост, хими, който като сълвиече зми пресинава през бурите и вятърсилмите на вепелете, за да стигне днес и до нас, та със силата, сила и обание да стопли сърцата ни: да укрепи вярата ни, да подтърже любовта между човешките. Химата инпротворед химити на победопадащата правда с неизменната си Божествена сила по неведомите пътна на Божия промисъл изгледа недоразумени, разрешава най-отрени конфликти и по този начин възстановява равновесието и хармонията в живота на аселената... И днес, когато...“

— По неведомите пътна на Божия промисъл, повтори в себе си Ангелина.

Тя не бе разбрала кога и как сърцето ѝ се бе премислило от отравата на гнева. И дегя, радостно смугена и викак стройно успелона, тя обфрля възлели очни към Андрей, и той навелде глава до нейната и заренн тихо:

Замъни се Божка Майка

да си роди Божке Чело...

Ангелина, просъзвела от умидене, продължи:

Родила Го тая вечер

Ой, Колоде, мой Колоде!

— Андрей откук направи у мавнин, нали?... За да им колдуваме и... за да види Магдалена...

— Рабора се.

Магдалена също бе пожелала да в види. Тя ти беше инпрерварила.

Двете сестри се прегърнаха. Еднa прегръдка без думи... Думите бяха валишни!

Надя ГЕОРГИЕВА

КНИЖНИНА

Нова книга на Синодалното издателство

Наскоро Синодалното издателство издаде още една денна книга, която е предназначена, преди всичко, за читателите събеседвания на свещениците. Тазя книга е „Човекът в семейството, обществото и държавата според мнатиата Премъдрост на Иисуса, син Сирахов“ от доц. Георги П. Царев. Матар и малкия по обем (само 59 страници), трудът на доц. Г. Царев по начини за изписване и по начина на изписване на засветнатите проблеми може да бъде интересен не само за свещениците, а и за всички, които се интересуват от старозаветната мъдрост, съвър жала се в така много почитаната и в древност и сега библиейска книга Премъдрост на Иисуса, син Сирахов.

Доц. Царев е избрал оригинален и много сполучлив начин да ни представи съдържанието на разглежданото от него библиейска книга. Залочил е един съвсем кратък предговор относно значението на книгата Следат следоб по няколко дозасталяния и убедителни, истогически сведения относно заглавието, писателя, временията, изповяданата вяра на автора и в целия на книгата. След това авторът ни разрешава външните и съвети, които без да губиме подред по глави и стихове, а ни даващата ясно и въшродостно изяснение на главната мисъл на библиейската книга — да се посочи изложбата в Моисеевия Закон, мъдрост и да се „разтвие нейното значение за практичешки живот както на отделната личност, така и на цялото общество“. По този начин авторът неотложно се прераздържа в раз работаване на мъдростта, която ни предлага за разглеждане в сполучливо поставеното заглавие на своята книга.

С оглед на поставената тема г. Царев е избрал и съответните силни направи на премъдрия син Сирахов, подкрепени и изяснени чрез много паралелни места на другите старозаветни книги. По този начин авторът дава възможност на читателя от една страна да види по-добро и по-подробно в силата на практическото приложение на старозаветните наредби и, от друга страна, да изречи инпрелудното значение на тези наредби за всеки човек.

Книгата е написана ясно и достъпно за всеки четед. Авторът си е постарал да говори с една на Премъдрия, което придава чар на труда му и увелича при четенето.

След като се прочете цялата книга, всеки ще се убедил в истинността на изказаната от г. Царев още в предговора мисъл: „Книгата Премъдрост на Иисуса, син Сирахов дима човека да плуги своето знание... защото е вяна Божествената мъдрост, учението за човека и разкрито в нем.“

Пожелаване от сърце и заинтерд г. Царев да ни предлага подобни изследвания и въшрод други библиейски книги.

Ръководството на синодалното издателство се е постарало да ладе сполучливо оформлене на книгата и нейното инпрелудно издаване.

Проф. Б. ПИПЕРОВ

Защото младенец ни се роди — Син ни се даде; властита е на раменете Му,
и ще Му дадат име: Чуден, Светник, Бог крепък, Отец на вечността Княз на мира
(Ис. 9 : 6)

Цена 8 стотинки — годишен абонамент 2.50 лв.:
сметка 11 101 1 БНБ — Софийска градска банка
Синодално издателство — уз. Св. София“ № 2 — София

Редактор доц. Георги П. Царев
Технически редактор-коректор Тодор П. Лазаров

Печатница „9-та септември“ — София